

de sacra profanaque historia
et notis

IUSTI LIPSI
DE CRUCE

De la Libreria

LIBRI TRES

Ad sacram profanamque historiam utiles.

Vnà cum NOTIS.

Editio ultima, serio castigata.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. XXIX.

*Cum Privilegiis Casareo & duorum Regum,
& Principum Belgarum.*

A D

TRES ORDINES BRABANTIAE

ANTISTITES

NOBILES

MAGISTRATVS.

LIBELLOS de CRUCE quos scripsi, meritissimò ad vos defero, patriæ nostræ primores viri. Primùm, quia in solo vestro cõcepti natiq̃ue sunt, in hac Louanienfi vrbe: tum quia aura fauoris vestri elicit, qui me benignè huc arcessendum putastis, bono rei litterarię & iuuentutis. Laudo hunc animum, atq; etiam miror. qui in tot circumstantibus turbis, & cùm vndiq; insonuit bellorum tuba; tibias tamen & fistulas, vt sic dicam, Musarum cogitatis, & pacis artes neglectum non itis inter media arma. Quod rectè & vtiliter à vobis fieri, prudentes magis sentiunt quàm vulgus. Nam reuerà, inclyti Ordines, hæc

A 2

non

IUSTI LIPSI DE CRUCE

LIBER I.

CAPVT I.

Precatiuncula. Materies & ordo operis.

AGGREDIOR de CRUCE scribere, sed tuam prius opem auxiliūque inuocans qui eam consecrasti, & infame illud lignum instrumentum fecisti publicæ salutis. Tu Deus à Deo genite, homo ex homine genite, hominibus genite, da mihi vera, da recta scribere, tibi in honorem, Cruci in splendorem, nobis in fructum. Materies & ordo mei operis iste. *Quid* Crux, & *Cuiusmodi* fuerit: *Vbi*, *Quare*, *Quomodo*, & *Quatenus* vsurpata. Hæc omnia non distinctè solūm, sed diffusè dicam: nec displicebit accuratio illi, cui salutare hoc signum placebit.

CAPVT VI.

Altera Simplicis Crucis species, Infixio. Seneca, Hefychius, Plato, Plinius, illustrati.

*Infixio qua
vulgò im-
palatio.*

ATQUE hæc fuit in Simplici Cruce Affixio: est & in eâdem Infixio. qualis? cum nudum hominem erecto acutoque stipiti infigebant, eâ formâ & facie quam exempla hæc docebunt. Seneca: *Video istic Cruces nec vnus generis, sed aliter ab aliis fabricatas. Alij capite conuerso in terram suspendere, alij per obscæna stipitem egerunt.* Duo in iis verbis obserues, & Cruces varias fuisse, quod nunc diducimus: & inter eas, Infixionem. Quam magis etiam aperit idem Seneca: *Cogita hoc loco carcerem & Cruces, & adactum per medium hominem, qui per os emergat, stipitem.* Viden' clarè medium hominem scissum & transossium?

*Consolat.
ad Mart.
cap. xx.*

Epist. xiv.

*Σκόλοψις
εὐ δὲ ἴα.*

*Mæcenati
Iux.*

Atque id imagine etiam illustrat Hefychius: *Σκόλοψις, ὡς ὄπτεσσι τὸ γὰρ παλαιὸν τῶν κακουροῦνται ἀνισκολόπιζον, ὀξυῶντες ἔχον δὲ ράχους καὶ τῆ νώτις, καὶ ἄπειρ τῶν ὀπταρμόνις ἰχθῦς ὅπτι ὀβελίσσιον:* Sudi infixionem dixeris, quasi Assationem. Nam antiquitus maleficos sudi infigebant, acuto ligno penetrantes spinam & dorsum, sicuti affos in verubus pisces. vbi amplius discō, propriè hoc esse Σκόλοψις; & Σκολοπίζων vbi legitur, plerumque referendum ad hanc formam. Ista Crux nescio an Mæcenati etiam descripta: cuius versus apud Senecam iam olim sic legimus:

*Epist. I
ad A. 20*

*Epist. I
ad A. 20*

Epist. c.

*Hanc mihi, vel acuta
Si sedeam Cruce, sustine.
Vita dum superest, bene est.*

Vult

aspectus? Iam cum transuersis obliquatisque manibus benedictionem Iacobi eodem aptant: quid nisi hæc forma in

Et Damascenus.

οφθαλμοῖς. Ἰακώβος προσκυνοῦσας τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου, ἐν ἑκατέρωθεν χερσὶ τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλογοῦσας, καὶ τὸ σημεῖον τῆς σταυρῆς ἔγραψε σαφέστατα: Iacob adorans extremum virgæ, alternantibus manibus liberos Ioseph benedicens, etiam signum hæc Crucis describit manifestissimò. Quid χεῖρες istæ ἐπὶ διαγόμεναι et si non ambiguum, tamen audiamus Cedrenum commodè explicantem. Ἰσοεὐλ (idem cum Iacobo) τὰς χεῖρας ἀμείβων, ἢ μὲν δεξιὰν ἐπὶ τῆ νεωτέρῃ, τὴν ἀριστερὰν δὲ ἐπὶ τῆ πρεσβυτέρῃ τῆν καραλὴν πιδίς: Is-

Lib. IV. de Orth. cap. XII

Cruce Sæ Andrea.

raël manus permutans, dextram quidem in iunioris, sinistram vero in senioris caput imponens. Et Tertullianum in istâ ipsâ re: Impositis & intermutatis manibus benedixit, & quidem ita transuersim obliquatis inter se, ut Christum deformantes, iam tunc portenderent benedictionem in Christum futuram. Quomodo Christum deformarunt illæ manus? imò Crucem: & sic mihi libido aliquando legere: sed refræno, & accipio Christum crucifixum. Hæc illa est quam Andream hodie dicimus, validâ & satis veteri famâ diuum istum in eâ cruciatum. Anne verâ? facit me ut am-

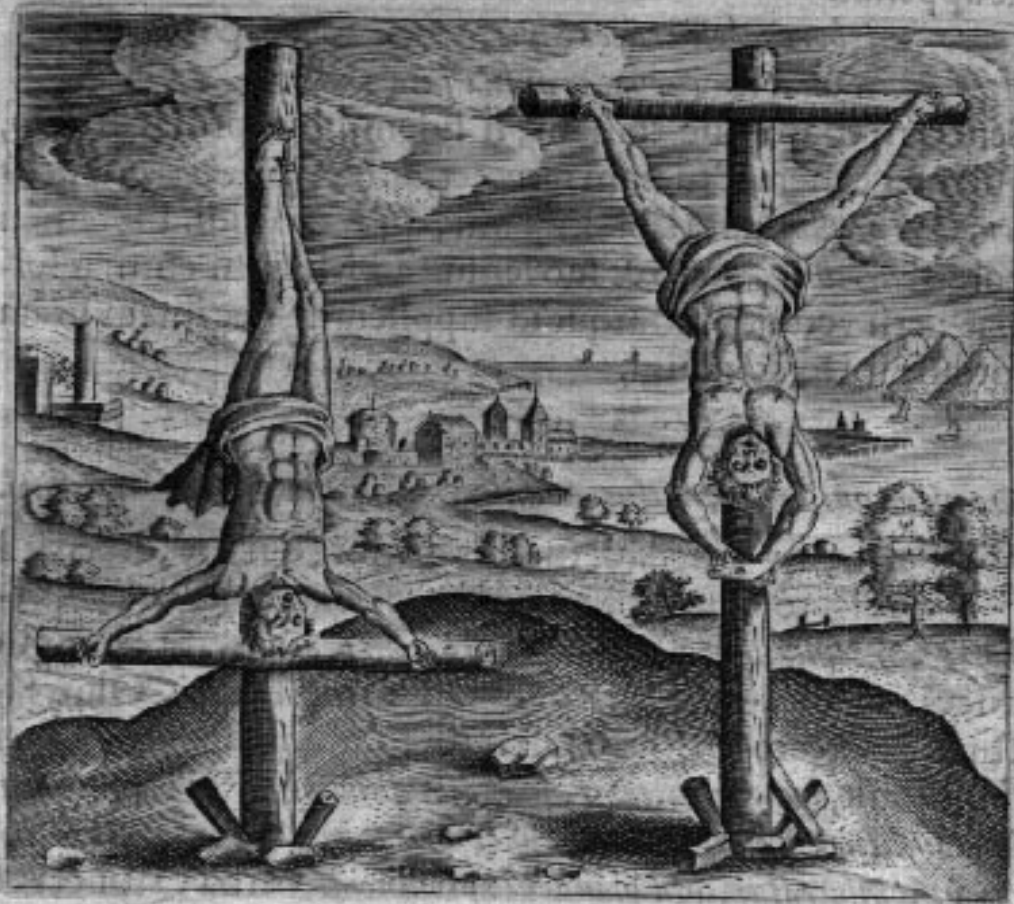
De Baptif. cap. VII.

bigam Martyrologium Romanum: in quo hoc saltem * legas, in Cruce suspensum. & magis Hippolytus, qui scribit Crucifixum Patris in Achaia, ad arborem oliuæ relictum. Quid magis contra famam? Atque hæc fixio ad Simplicem nostram potius abeat, longè à Decussatâ.

* Vti & in Abdia lib. III. In Comment. Græco.

CA-

lib. XXI. *limem suspendunt precipitem. In cruce enim aut stipite sic suspensum accipio. Nec aliter Ammianum: Dracontius & Diodotus, iniectis per crura funibus, exanimati sunt.*

CAPVT IX.

De obliqua suspensione, de varicante, & inter arbore scissione.

REPERIO & obliquos super crucem crucisve positos: vt in Plutarchi Artaxerxe: Is narrat Parysatidem regis matrem infensam Eunucho cuiquam, arte cum redigisse in suam potestate. tum iussisse *ἰνδ' εἶραι ζώντα, καὶ τὸ μὲν σῶμα καὶ πλάγιον ἐπὶ βίῳ τῶν αὐτῶν ἀναπῆσαι, τὸ δ' ἐ δέρμα χεῖρὶς δὲ παταλεῦσαι*: *cutem vivo detrahi, & corpus quidem obliquum iacensque tribus stipitibus siue crucibus infigi, pellem seorsum in palo poni.* Video & inter duos palos dispellis manibus pedibusque al-

Obliqua infixio.

Discussa.

OLV

I

fos, &

*Nuda Calcedonio sic pectora praeiust vrsō
Non falsā pendens in cruce Laureolus.*

*Marialis
explicatus,*

Nec satis capiunt, eertē non reuelant, interpretes. Vult quempiam sustinuisse velut in fabulā personam Laureoli: & cūm is pro argumento crucifigendus esset, sed in speciem

*Tertullia-
nus,*

Et Suetonius.

& moris causā: rem ex fabulā Titus fecit, & noxium quempiam ita fixit, & fixum bestiis etiam obiecit. Dico obiecit. atque ita proprie: aliud est, dare ad bestias. Vopiscus in Aureliano: Sanē Mnestheus postea surrectus ad stipitem, bestiis obiectus est. Surrectus, valet rectus ligatus. Hic est *stipes*, quem Tertullianus appellat *Leoni concessum*. Ita lego, non *Leone*, libello De Pudicitia extremo. Atque ad hunc ipsum morē infamis & infanda illa turpitudine Neronis: *quā viros feminasque ad stipitem deligatos, ipse fera pelle contactus, emissus ē cauedā, medios inuadebat.* Xi-

philinus ē Dion: *Μειράκια κ̄ νόβας τανερ̄ο̄ς ζυμν̄ας ᾱροσ̄δ̄ιαν, θ̄νε̄ις τε̄ π̄νος δ̄αρά̄ς ἀνελ̄άμ̄βαν̄ς, κ̄ προσ̄ᾱπ̄των σ̄φισ̄ῑ η̄σ̄τε̄λ̄γ̄ων̄, ᾱ̄ ᾱτερ̄ τῑ ε̄δ̄ιαν.*

Sueton.
cap. XLIV.

In Neron.

CAPVT XII.

De mortuorum in Cruce suspensione.

*Mortui in
Cruce
daci.*

AC postremō Crux *Fine* alia, cūm non vini sed mortui in cā appensi. Notabis. & quod nobis solenne in rotā exponere supplicio iam affectos, ad notam sceleris & infamiam, id olim in Cruce, & Orientalibus praesertim. De Romanis nondum legi, nisi quod Cæsar *piratas*, à quibus captus esset, cūm in *deditionem* redeisset, quoniam *suffixurum se*

Sueton. ca.
LXLIV.

cruci

Heraclij Imp. nummus aereus.

ANTVERPIÆ,

IN OFFICINA PLANTINIANA,

Apud Viduam & Filios Io. Moreti,

M. DC. XVI.

Curæ Johannis Godefridi Godefridi, Regii

Græciæ Professoris, &c.